

Гавчик

Олександр Мінович

Стара сучка Гавка привела семеро собаченят ранньою весною.

Море ще було холодним, і людей, біля яких кормилася сучка влітку, поки що не було.

Цуценята виявились такими прожерливими – могли за день з'їсти добре відро їжі.

Гавка рискала по всіх смітниках, вилизувала щербаті каструлі після лінивих, зажирілих на прив'язі сторожових собак, крала черствий хліб у курей зі старого самотнього приватного будинку зарослого диким виноградом.

Сучка вирила нору під котельнею порожнього санаторію. В земляній норі щенятам було тепло й не кусали блохи.

Проте як не старалася Гавка, з семи собаченят залишилось тільки одне.

Саме його й прозвала сторожа санаторію Гавчиком, побачивши сильну схожість зі старою сучкою.

Для семи їжі не хватало, а двоє – сучка та цуценя, якось протрималися. Хоча ребра в них можна було порахувати здалеку.

Гавка навчила малого відрізняти сотні запахів. Перш за все – запах їжі й небезпеки. При небезпеці треба було чимдуж гнати до нори та ховатися.

Гавчик добре запам'ятав ці уроки. Він засвоїв, що небезпека йде тільки від людей і запах цей став вчувати здаля, навіть набагато краще ніж його вчителька.

Це дало йому змогу втікти від служби, яка ловила бродячих собак, але Гавки після цього він більше не бачив.

Довго скімлив він у своїй норі в першу ніч, коли залишився сам. Довго не вилізав зі своєї схованки. Однак голод взяв своє. Собака змушений був податися в самотнє плавання.

Коли вдавалося наїстися – грівся ранками на сонці, грався зі своїм хвостом, лизав лапу чи гриз стару кістку. Пробував інколи здоганяти руду кішку, яка жила на таких же правах, як і він. Гарчав на самотніх людей, що проходили повз нього.

Прийшло літо...

До моря з'їхалися тисячі людей – Гавчику аж рябіло в очах. Люди чогось не боялися палючого сонця, не ховалися, як собаки, в тінь, по цілих днях ліниво валялися на гарячому піску та бовталися в теплій воді.

Для собаки настали щасливі дні. Їди було стільки – прокормився б не один десяток голодних собаченят. Гавчик досі й не знав, що є на світі такі смачні недоїдки.

Вночі, коли люди йшли спати, він вибігав до моря, вибирав собі найкращі шматки. Тепер на черствий хліб він навіть і не дивився.

Вдень ситий пес спав у своїй норі, з якої було добре чути звичний шум моря, людський гамір, крики чайок, голосну музику, що лунала звідусіль та перебивала одна одну. А ще крикливі голоси продавців, які щодня ходили туди-сюди берегом:

- Кре-вет-ки, кре-вет-ки, купуйте недорого свіжі креветки!
- Ку-ку-рудза, молода смачна кукурудза!
- Су-ве-ні-ри на пам'ять про море. Су-ве-ні-ри, купуйте сувеніри, вони нагадають вам взимку про відпочинок!

- Се-меч-кі, пі-раж-кі! Кто хочет сфатаграфіраватся с абезьянкой, падхаді!
- Ма-ро-же-ное, ванільное і слівачнає ма-ро-же-ное. Шекаладнає ма-ро-же-ное!
Ці крикуни найбільше діставали Гавчика. Вони перекрикували і море, і чайок, і навіть музику.

Ще більше від них, діставав рев та чад водних мотоциклів і гучномовці від будок рятувальників:

- Граждане атдыхающие! Не заплываем за буйки! Следім за детьмі! На пляже запрещается употреблять спиртные напитки! Адміністрація санаторія атветственности за сохранность ваших вещей не несёт!

Інколи, коли голоднів, Гавчик вискакував на пляж вдень.

Хтось з людей навчив його стояти на задніх лапах і виклянчувати їжу. З тої пори пес збирав навколо себе юрбу відпочиваючих. Для малечі він став головною розвагою.

- Мам, ну мам, давай заберемо собі цю собачку, глянь яка вона гарнюща! Ма, іди подивись, як стоїть на задніх лапках! - звучало раз по раз біля моря дитячими голосами.

- Відстань! Що не бачиш, він приبلуда, ще зарази якоїсь занесе! Іди руки помий після нього! - чулося у відповідь.

Гавчик жив наче ті, хто купив путівку на курорт. Увага й пестощі великої кількості людей, досхочу їжі, прохолодна нора - робили його життя комфортним.

Собака виріс, погладшав, шерсть блистіла на ньому так, що аж переливалася.

Здавалося Гавчику - цьому не буде кінця.

Проте сонце почало ховатися в кінці дня все раніше й раніше. Ранки стали прохолодними. І в один день, коли море дуже штормило, люди кудись неочікувано пропали. З ними пропала і їжа.

Ті, хто привчив собаку до доброго, святкового життя, підступно його кинули.

Гавчик та ще з десятків таких же собак, які чудом зуміли втікти від ловців-санітарів, зібралися з усього довжелезного берега в одну голодну зграю. Деякий час вони відшукували-відривали в піску залишки колишньої ситості.

Але тривало таке не довго. Голодне життя повернулося разом з холодами. Собачі ребра знову стали видно здалеку. Цілий день потрібно було ганяти в пошуках поживи.

Собаки були шоковані. Вони ніяк не могли зрозуміти, куди поділася така сила-силенна щедрих людей.

Одного разу випала погожа сонячна осіння днина. Море ще тримало якусь краплю тепла.

На безлюдному пляжі з'явилася стара жінка з малою дівчинкою років десяти.

Гавчик зазримітив їх здалеку. Небезпекою від них не пахло, але, на жаль, не пахло і чимось поживним, тому собака залишився спостерігати, сховавшись за каменем.

Жінка називала дівчинку Ципою, а та, напевно свою бабусю – Леною. Мабуть, Лені здавалося, коли її будуть називати тільки по імені, вона буде виглядати молодшою.

Жінка підійшла до води, зробила кілька вправ, аби розігрітися, й легко та плавно попливла. Незважаючи на старе, дрябле вже тіло, плавала вона добре. Скоріш за все, була колись плавчихою.

Її червона гумова шапочка стала помалу віддалятися від берега. Руки, ніби по команді, одна за одною показувалися з води, поки не сховалися в далині. Ще трохи – не стало видно й червоної шапочки. Невеликі хвилі скривали плавчиху.

Дівчинка Ципа пильно слідувала за бабусею. Прикладала до очей долоні рук, щоб закритися від сонця, ставала навшпиньки.

Коли жінки зовсім не стало видно Ципа збентежилась. Вона то підскакувала на місці, то вилізала на невеличку скелю, то від нетерплячки заходила-виходила з води.

Врешті-решт почала голосно, на весь пустинний берег, гукати:

– Ле-на!.. Ле-на!.. Ле-ноч-ка!..

Відповіді не було, й Ципа вирішила плисти назустріч бабусі.

Плавати вона трохи вміла, але знялася хвиля, яка почала раз за разом накривати її з головою.

Дівчину охопив страх, вона почала кричати:

– Спа-сіть!.. Тону-у-у!.. Ле-на!.. Ле-на!.. По-мо-жи-и!..

Гавчик не розумів слів, але наче винюхав запах небезпеки та біди в криці дівчинки. Він відчув: на цей раз небезпека направлена не на нього, потерпає дівчинка. Собака пройнявся розпачем і заметався по піску.

Він вже пам'ятав, що люди збігаються на допомогу, коли хтось з них так кричить. Але зараз чомусь ніхто не збігся, це його здивувало. Гавчик кинувся стрімко до ближньої бази відпочинку, де чув присутність людей.

На базі Гавчик забарабанив лапами в двері сторожки, звідки відразу вискочили двоє чоловіків у формі охорони.

Собака прохально скавучав, кидався до них, відбігав у бік моря, ніби кликав за собою.

– Здається до моря кличе, – сказав один з чоловіків. – Може тоне хто?

– Та ні... Нікого там не має... Пустий берег, – відповів інший.

– Як то не має?.. А та стара з дівчинкою?.. Он же їхня машина!

Охоронці полетіли вниз до води.

Добре, що там стояв їхній катер, на якому вони збиралися йти на нічну рибалку. Ще б хвилину – і не встигли б.

А так – якраз вчасно.

Ципу привезли на берег і відкачали. Вона лежала на піску й схлипувала.

Тільки тоді із-за каменів показалася Лена. Виявилось, що колишня плавчиха втратила орієнтир, взяла трохи вправо. Потім, знесилившись, змушена була відпочити і тільки тоді пішла до місця, де залишила внучку.

Коли їй розповіли, яка трагедія ледь не сталася, почала причитати й дякувати

рятувальникам. Обіймала їх, цілувала руки, каялась за свою дурість, за те, що кинула надовго Ципу саму.

- Он кому треба дякувати! - промовив один з чоловіків та показав пальцем на Гавчика. - Якби не він, то ніхто й не знав би, що тут відбувається, що дівчинка тоне... Покликав нас...

Собака, здається, знав: його хвалять. Стояв біля води, струшував із себе солоні бризки й енергійно виляв хвостом.

Поки чоловіки пливли до дівчинки, він барахтався у воді й голосно гавкотів, неначе хотів допомогти спасати Ципу.

Жінка кинулася до собаки - цілувати-обіймати.

Коли всі оговталися від пригоди, Лена взяла собаку на руки й понесла до машини. Ципа йшла позаду, вдячно торкалася Гавчика за лапу.

- От добре робите! - мовив охоронець. - Хоч з голоду не пропаде. А то ми вже закриваємось, не буде на базі нікого аж до весни.

Гавчик став жити в Лени і Ципи.

В міській квартирі йому було тепло, ситно і затишно. Хазяї вивели йому бліх, мили, чесали, добре кормили, водили на повідку й наморднику гуляти в парку. Він спав у прихожій на старих капцях хазяїна та слухав, як за вікном шугає вітер.

Проте одного разу, коли забули зачинити двері, Гавчик вискочив із квартири й побіг на запах моря. Він надіявся, що там знову панує свято, до якого він так звик.

Однак його там чекала холодна, голодна зима. Він відчув це через декілька днів, але в квартиру не повернувся.

Вирішив на волі, біля моря, чекати тепла і літа.